

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 30.09.2012. GODINE**

Sarajevo, novembar 2012. godine

Sadržaj

1. UVOD.....	3
1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO.....	3
1.2. Ključni nalazi utvrđeni u kontrolama MKO u periodu 01.01.-30.09.2012. godine.....	4
1.3. Trend poslovanja MKO u Federaciji BiH u devet mjeseci 2012. godine.....	5
1.4. Potrebne mjere na nivou sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja..	7
2. STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA.....	8
2.1. Kadrovi.....	8
3. ANALIZA FINANSIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO.....	9
3.1. Bilans stanja.....	9
3.2. Kapital.....	13
3.3. Kreditni portfolio.....	14
3.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	20
3.5. Bilans uspjeha.....	22
4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	24

PRILOZI:

Prilog 1.	Osnovni podaci o MKO
Prilog 2.	Bilans stanja MKF
Prilog 3.	Bilans stanja MKD
Prilog 4.	Bilans uspjeha MKF
Prilog 5.	Bilans uspjeha MKD
Prilog 6.	Pregled doniranog kapitala MKF

GRAFIKONI:

Grafikon 1.	Iznos aktive MKO na dan 30.09.2012. godine u 000 KM
Grafikon 2.	Iznos bruto portfolija MKO na dan 30.09.2012. godine u 000 KM
Grafikon 3.	Iznos kapitala MKO na dan 30.09.2012. godine u 000 KM
Grafikon 4.	Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za period 01.01. - 30.09.2012. godine u 000 KM
Grafikon 5.	Prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite prema izvještajima MKO u III kvartalu 2012. godine
Grafikon 6.	Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u III kvartalu 2012. godine
Grafikon 7.	Broj zaposlenih MKO na dan 30.09.2012. godine
Grafikon 8.	Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.09.2012. godine
Grafikon 9.	Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 30.09.2012. godine
Grafikon 10.	Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2012. godine

1. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organizovanja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO, odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Nadležnosti Agencije za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) nad ovim poslovima propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvještaja koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije. Izvještajnu osnovu čine kvartalni izvještaji o bilansu stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja i drugi izvještaji o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečni izvještaj o kamatnim stopama. Neposredni nadzor nad poslovanjem MKO putem obimnih i ciljanih kontrola, - pregled poslovanja na licu mjesta, provode službena lica Agencija koja, sukladno internim aktima Agencije, ispunjavaju uvjete za obavljanje istog i za to imaju neophodna ovlaštenja. Mikrokreditnim organizacijama koje su predmet kontrole Agencije, po pravosnažnosti zapisnika, izdaju se nalozi za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih u kontroli poslovanja, s ciljem unaprjeđenja poslovanja, zakonitosti rada i stabilnosti mikrokreditnog sistema.

1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Poslovanje MKO bliže se uređuje podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od Upravnog odbora Agencije i uputstvima za poslovanje MKO usvojenim od direktora Agencije.

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uslovima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja	27/07
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Prečišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o uslovima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta	32/10
10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
11. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti	48/12

Uputstva Agencije za poslovanje MKO

1. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputstvo za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputstvo za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputstvo za izradu izvještaja mikrokreditnih organizacija.

1.2. Ključni nalazi utvrđeni u kontrolama MKO u periodu 01.01.-30.09.2012. godine

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. Ipak u pojedinim organizacijama uočene su značajne slabosti i nepravilnosti u radu. Utvrđene nepravilnosti u okviru devet mjeseci 2012. godine, uglavnom su se odnosile na nepridržavanje odredaba ZoMKO i provedbenih akata Agencije, specifično u pogledu upravljanja kreditnim i drugim rizicima, formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, a posebno u slučajevima ponovnog ugovaranja kredita, neadekvatnog uspostavljanja i vođenja vanbilansne evidencije, neadekvatnog obračuna dospjelih i nedospjelih kamata, slabosti u procedurama za obradu prigovora i žalbi klijenata i jemaca i dr. sve navedeno je utjecalo na kršenje Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje MKO u pogledu propisanih standarda Agencije za poslovanje MKO.

Kontrolama je utvrđeno da se kod manjeg broja MKF, u upravljanju imovinom MKF, organi istih ne pridržavaju principa poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno pažnjom dobrog privrednika i stručnjaka, te da stvaraju visoke, nepotrebne i neopravdane troškove, koji se alimentiraju iz visokih kamatnih stopa, suprotno misiji osnivanja MKF a što je davanje mikrokredita s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika kredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva.

Kao jedan od posebnih problema uočenih u kontrolama MKO je i pitanje opravdanosti određenih pravnih radnji koje zaključuju organi MKF, a koje značajno terete poslovanje MKF, odnosno radnji kojim korist stječu pojedina fizička lica obično članovi organa upravljanja i češće organi rukovođenja MKF, a putem neprimjereno visokih iznosa plaća, naknada i bonusa te druga pravna lica, a na štetu imovine MKF.

Također uočena je zabrinjavajuća pojava prijevremenih otplata velikog broja kredita u kašnjenju od strane klijenata kojim su istovremeno ili kratko potom, odobravani novi krediti čiji konačan iznos zavisi od potraživanja po prethodnom kreditu (glavnica, dospjele kamate, zatezne kamate) dodatno uvećan za proviziju za prijevremenu otplatu kredita i proviziju za obradu novog kredita. Na ovaj način, klijenti se dovode u visoku zaduženost što produbljuje dužničku krizu. Cilj ovog refinansiranja, obavljenog putem blagajne MKF, umjesto preko transakcijskih računa neovisnih subjekata isključivo je iskazivanje boljih poslovnih rezultata kroz umanjeње rezerviranja za kreditne gubitke.

Agencija, je u okviru zakonskih mogućnosti, poduzela sve raspoložive nadzorne mjere i pokrenula potrebne radnje pred nadležnim organima a sve u svrhu sankcioniranja ovakvih pojava, te uvođenja poslovanja MKF u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja

Očekivane izmjene ZoMKO omogućiti će Agenciji poduzimanje oštrijih i kvalitetnijih mjera u kontrolisanju rada MKO kojim bi se efikasnije sankcionirale gore navedene nepravilnosti u budućnosti te bi se osiguralo da sredstva MKO služe svrsi radi kojih su donirana, a MKF ispunjava ciljeve osnivanja.

1.3. Trend poslovanja MKO u Federaciji BiH u devet mjeseci 2012. godine

U odnosu na kraj prethodne godine, krajem trećeg kvartala 2012. godine zabilježen je blagi rast bruto portfolija MKO. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te su mnoge manje MKO suočene s nedostatkom sredstava za finansiranje kreditnog portfolija. U toku devet mjeseci 2012. godine otpisano je 9,1 milion KM glavnice, što je 2,14% od ukupnih bruto kredita. Mikrokreditne organizacije ulažu više napora u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, što je evidentno iz iskazanih vanrednih prihoda na kraju trećeg kvartala 2012. godine, koji su u odnosu na isti period prethodne godine veći za 22%.

Tabela 1. Vanbilansna evidencija: Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati

u 000 KM

OPIS	FIZIČKA LICA		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6=2+4	7=3+5
Početno stanje na datum 01.01.2012.godine	138.378	24.377	2.656	439	141.034	24.816
<i>Promjene u 2012. godini:</i>						
novi otpis (u tekućoj godini)	8.928	2.797	146	13	9.074	2.809
naplaćeno u tekućoj godini	7.574	2.203	122	19	7.695	2.222
trajni otpis	134	21	3	0	137	21
Saldo na datum 30.09.2012. godine	139.599	24.950	2.677	432	142.277	25.382

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfolija, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora.

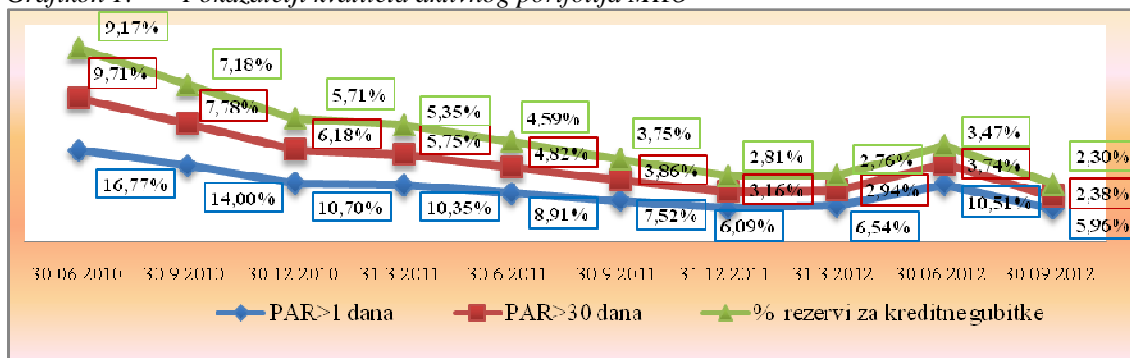
Dosadašnji pregovori većih MKO u Federaciji BiH o osnivanju zajedničkog društva prenosom imovine iz mikrokreditne fondacije nisu dali rezultate, a većina MKO svoju šansu vide u osnivanju društva od strane jedne fondacije čime bi se multiplicirao broj pravnih subjekata koji se bave mikrokreditiranjem u Federaciji BiH. Suprotno stavovima MKO u Federaciji BiH, posljedice kreditne ekspanzije, ekonomski ambijent, prezaduženost i preklapanje klijenta, zasićenje lokalnih tržišta na kojima posluje nekolicina mikrokreditnih organizacija, te opće raspoloženje javnog mnijenja prema sektoru, ne predstavlja ambijent za multipliciranje MKO, te naprotiv, nalaže sintezu odnosno konsolidaciju sektora čime bi se olakšao proces ulaganja u mikrokreditna društva, poboljšao segment korporativnog upravljanja, koji je ujedno najslabija karika u većini MKO.

Agencija u postupku kontrola, nalaže punu primjenu propisa MKO kao i primjenu praksi odgovornog kreditiranja te ostvarivanje misije i ciljeva osnivanja MKO, kako bi se prevenirao i prevazišao problem prezaduženosti.

U poređenju s krajem prethodne godine, uz blagi rast mikrokreditnog portfolija od 2%, mikrokreditni sektor na dan 30.09.2012. godine iskazuje i poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija.

Poboljšanje kvalitete aktivnog portfolija iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 2,81%, koliko je iznosila na 31.12.2011. godine, na 2,30%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je smanjen sa 3,16% na 2,38%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 15 MKO, 5 MKF ne zadovoljava standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja bilježi također smanjenje, te je sa 6,09% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 5,96%.

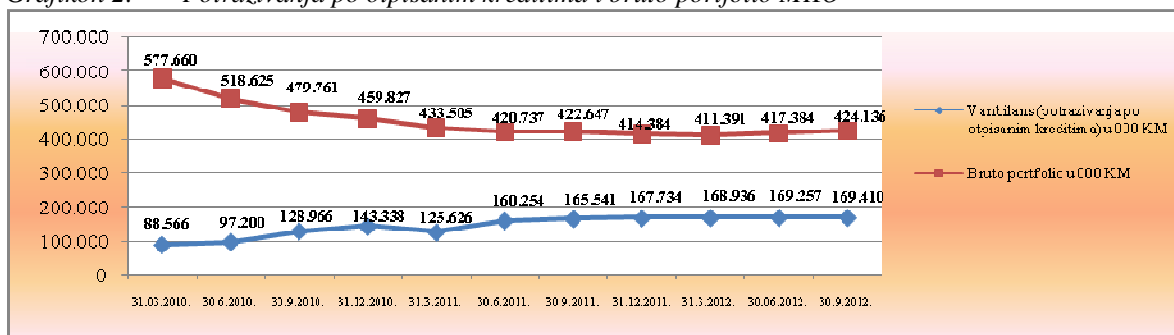
Grafikon 1. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

Rast vanbilansne evidencije odnosno ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima je neznatan, odnosno zaustavljen je i iznosi na kraju trećeg kvartala 2012. godine, 169,4 miliona KM, što je 40% od ukupnog kreditnog portfolija.

Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfolija između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da pet MKF ima preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfolio (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u vanbilansu, za 4% je veći od iznosa bruto kredita, dok je kod jedne MKF, iznos otpisanih kredita za čak 56% veći od iznosa bruto kredita, odnosno za 52% veći od iznosa aktive), što je direktna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Dvije MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfolija.

Grafikon 2. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

1.4. Potrebne mjere na nivou sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja

Imperativ za otklanjanje negativnih efekata poslovanja je poštivanje principa poslovanja dužnom pažnjom dobrog privrednika sa fokusom na punu transparentnost, kontrolu troškova poslovanja i njihovu opravdanost, dobro upravljanje kreditnim rizicima a što treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite.

Konsolidacija na nivou MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije obima, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dospijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga su neke MKO donijele odluku o pripajanju.

Agencija očekuje da će se izmjenama ZoMKO otkloniti nedorečenost zakonskih propisa, omogućiti adekvatni instrumenti za nadzor poslovanja MKO, omogućiti efikasnije korigiranje uočenih problema u poslovanju MKO, te otkloniti eventualne zloupotrebe. Očekivanim izmjenama ZoMKO kreirati će se prostor za dodatno poboljšanje podzakonskih akata Agencije u cilju zaštite doniranih sredstva kojim je direktno omogućeno kreditiranje velikog broja klijenta koji nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja.

2. STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

U Federaciji BiH sa 30.09.2012. godine, dozvolu za rad Agencije ima 15 MKO, od toga 14 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 27 organizacionih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obaveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 1. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD kojima je Agencija izdala dozvolu za rad za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Trend zatvaranja organizacionih dijelova MKO u prvih devet mjeseci 2012. godine je zaustavljen, pa tako MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30.09.2012. godine imaju ukupno 340 organizacionih dijelova, od čega u Federaciji BiH 227, Republici Srpskoj 110 i Distriktu Brčko 3, čime je ukupan broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH manji za 1 organizacioni dio u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 186 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar. U toku devet mjeseci 2012. godine, Agencija je izdala 8 suglasnosti za osnivanje organizacionih dijelova, 9 suglasnosti za zatvaranje organizacionih dijelova MKO i 15 suglasnosti za promjenu adrese organizacionih dijelova. Organizacione dijelove izvan Federacije BiH ima 9 MKF, dok 4 MKF posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacionih dijelova.

Agencija je dala dozvole za rad organizacionih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 27 filijala i terenskih ureda.

2.1. Kadrovi

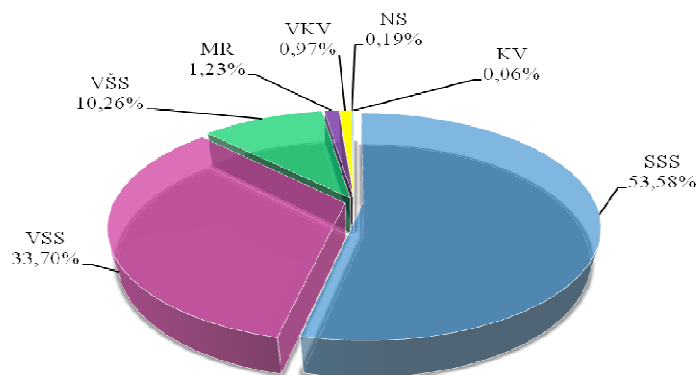
Tabela 2. Kvalifikaciona struktura zaposlenih

Rb.	Kvalifikacija	31.12.2011.		Ukupno	Učešće (%)	30.09.2012.		Ukupno	Učešće (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,20	3	0	3	0,19	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,06	100
3.	VKV	15	0	15	0,99	15	0	15	0,97	100
4.	SSS	817	4	821	54,41	827	3	830	53,58	101
5.	VŠS	183	0	183	12,13	159	0	159	10,26	87
6.	VSS	469	4	473	31,35	518	4	522	33,70	110
7.	MR	13	0	13	0,86	19	0	19	1,23	146
UKUPNO		1.501	8	1.509	100,00	1.542	7	1.549	100,00	103

Sa 30.09.2012. godine, mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.549 radnika, što je za 40 radnika više u odnosu na 31.12.2011. godine ili 3%. MKF zapošljavaju 1.542 radnika ili 99,5%, a MKD 7 radnika ili 0,5%. U strukturi zaposlenih najveće je učešće SSS od 53,58%, VSS od 33,70% i VŠS od 10,26%.

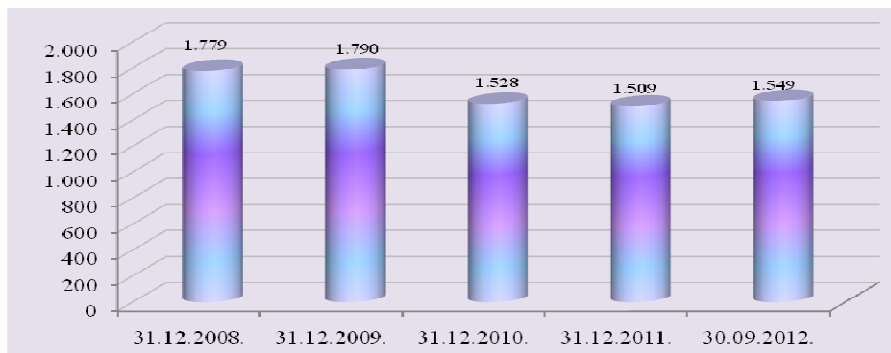
Učešće zaposlenih sa srednjom stručnom spremom je u porastu (za 1%), sa visokom stručnom spremom (za 10%) i magistara (za 46%), dok je procent učešća zaposlenih sa višom stručnom spremom u padu (za 13%).

Grafikon 3. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO na dan 30.09.2012. godine

Posmatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika, što u usporedbi sa stanjem na dan 30.09.2012. godine, predstavlja smanjenje od 13%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, kod kojih je isti manji za 37%, odnosno 36%.

Grafikon 4. Broj zaposlenih u MKO po godinama

3. ANALIZA FINANSIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO

3.1. Bilans stanja

Bilansna suma MKO sa 30.09.2012. godine iznosi 503,7 miliona KM i za 1,2 miliona KM ili 0,2% je veća u odnosu na stanje sa 31.12.2011. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 5 MKF, dok je pad zabilježilo 9 MKF i 1 MKD. Pad bilansne sume do 10% u odnosu na 31.12.2011. godine zabilježilo je 6 MKF, dok su pad bilansne sume preko 10% u odnosu na kraj prethodne godine zabilježile 1 MKF i 1 MKD, pad preko 20% zabilježila je 1 MKF, te pad bilansne sume preko 30% također 1 MKF. Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 464,8 miliona KM ili 92%.

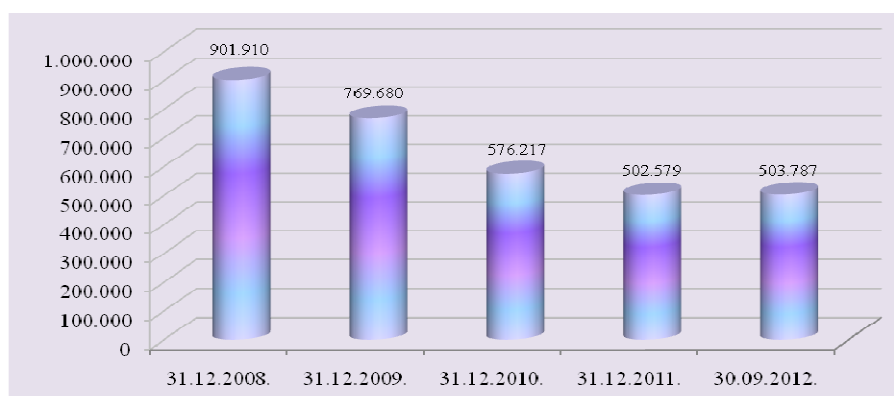
Tabela 3. Bilans stanja MKO

u 000 KM

OPIS	31.12.2011. godine					30.09.2012. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA											
1. Novčana sredstva	28.973	6	270	14	29.243	28.937	6	33	2	28.970	99
2. Plasmani bankama	14.975	3	0	0	14.975	3.140	1	0	0	3.140	21
3. Krediti	412.802		1.582		414.384	422.678		1.458		424.136	102
4. Minus: rezer. za kred. gubitke	11.647		11		11.658	9.710		25		9.734	84
5. Neto krediti	401.155	80	1.572	80	402.727	412.968	82	1.433	90	414.402	103
6. Posl. prostor i ost. fik. aktiva	47.838	10	75	4	47.913	47.626	9	91	6	47.717	100
7. Dugor. Investicije	15	0	0	0	15	15	0	0	0	15	100
8. Ostala aktiva	9.048	2	57	3	9.105	10.696	2	35	2	10.731	118
9. Minus: rezerv. na ost. st. aktive, osim kredita	1.398	0	2	0	1.400	1.186		2		1.188	85
UKUPNO AKTIVA	500.606	100	1.973	100	502.579	502.197	100	1.590	100	503.787	100
PASIVA											
10. Obaveze po uzet. kreditima	330.981	66	1.175	60	332.156	319.631	64	801	50	320.432	96
11. Ostale obaveze	20.054	4	69	3	20.122	21.701	4	66	4	21.767	108
12. Kapital	149.571	30	729	37	150.301	160.864	32	723	45	161.587	108
UKUPNO PASIVA	500.606	100	1.973	100	502.579	502.197	100	1.590	100	503.787	100
Vanbilansna evidencija	168.222		60		168.282	169.810		55		169.865	101

Posmatrajući bilansnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 miliona KM, što u usporedbi sa stanjem na dan 30.09.2012. godine, predstavlja pad od čak 44%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilansne sume, kod kojih je ista pala za čak 80%, odnosno 71%.

Grafikon 5. Iznos aktive MKO (u 000 KM)

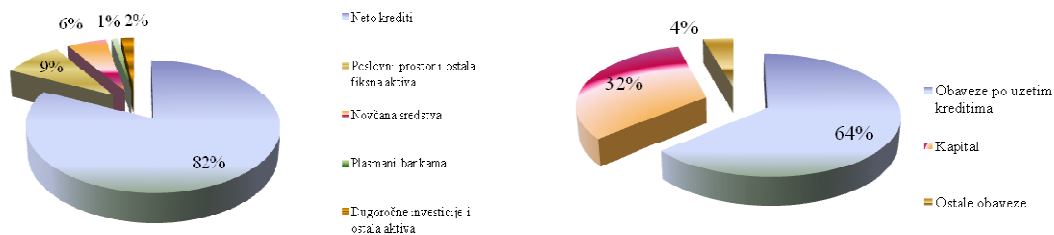
U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 29 miliona KM ili 6% sa stopom pada od 1% u odnosu na 31.12.2011. godine i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 3,1 milion KM ili 1%. Neke MKF mogu se suočiti sa rizikom likvidnosti, a kreditori generalno pokazuju visok stepen opreza uslijed iskazanih rezultata poslovanja odnosno trenda koji iskazuje sektor, čime se fondacijama ograničava pristup novim kreditima kojim bi zadovoljili kratkoročne obaveze, što uz lošu naplatu kredita može dovesti do nelikvidnosti.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezervisanja za kreditne gubitke iznose 414,4 miliona KM ili 82% ukupne aktive i veći su za 11,7 miliona KM ili 3% u odnosu na 31.12.2011. godine. Pad neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 5 MKF i 1 MKD, dok je rast zabilježilo 9 MKF. U odnosu na 31.12.2011. godine, pad neto kredita do 10% zabilježile su 2 MKF i 1 MKD, dok je pad preko 10% zabilježila 1 MKF. Također, 1 MKF zabilježila je pad neto kredita od 23% i 1 MKF koja je zabilježila pad od čak 57%.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 47,7 miliona KM ili 9% ukupne aktive i za 196 hiljada KM ili 0,4%, ova bilansna pozicija manja je u odnosu na kraj prethodne godine. Procent fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na nivou sektora iznosi 10,48% što je neznatno više od dozvoljenog iznosa, a gledano pojedinačno, pet je MKF koje krše ovaj standard.

Iznos od 9,5 miliona KM ili 2% odnosi se na dugoročne investicije (15 hiljada KM) i ostalu aktivu (9.543 hiljade KM umanjenu za rezervisanja na ostale stavke aktive osim kredita), koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Dugoročne investicije odnose se na jednu MKF, dok je procent ostale aktive kod svih MKO ispod 10% u odnosu na ukupnu aktivu.

Grafikon 6. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obaveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 320,4 miliona KM ili 64% ukupne pasive i manje su za 4% u odnosu na 31.12.2011. godine.

Tabela 4. Ročna struktura uzetih kredita

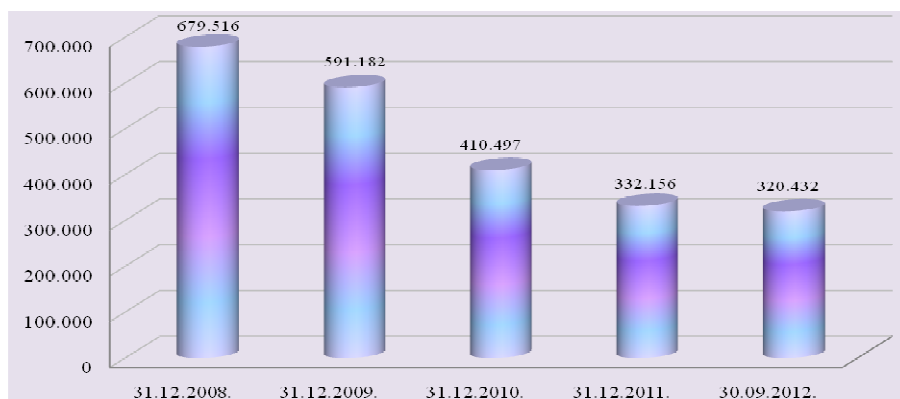
u 000 KM

OPIS	31.12.2011. godine				30.09.2012. godine				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obaveze po uzetim kratkor. kreditima	82.347	723	83.070	25	75.716	350	76.066	24	92
2. Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	248.634	452	249.086	75	243.915	451	244.366	76	98
UKUPNO	330.981	1.175	332.156	100	319.631	801	320.432	100	96

Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (kojih nemaju 3 MKF) iznose 244,3 miliona KM ili 76% i manji su 2% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kratkoročni krediti (kojih nemaju 4 MKF) iznose 76,1 milion KM ili 24% i imaju stopu pada od 8% u odnosu na kraj prethodne godine. Na obaveze po uzetim kreditima na MKF odnosi se 319,6 miliona KM ili 99,7% od ukupnih obaveza po uzetim kreditima.

Posmatrajući iznos ukupnih obaveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 miliona KM, što u usporedbi sa stanjem na dan 30.09.2012. godine, predstavlja pad od 53%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 91%, odnosno 94%. Jedna MKF sa stanjem na 30.09.2012. godine, za razliku od prethodnih perioda, nije imala obaveza po uzetim kreditima.

Grafikon 7. Iznos obaveza MKO po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

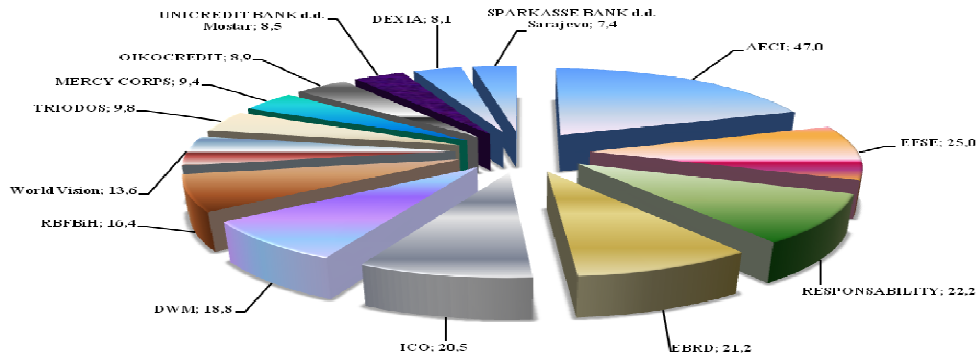
Najznačajniji kreditori MKO na koje se odnosi 74% od ukupnih kreditnih obaveza su:

- 1.) AECI – Agencija za međunarodnu saradnju Kraljevine Španije (47 miliona KM);
- 2.) EFSE – Evropski fond za Jugoistočnu Evropu, Luksemburg (25 miliona KM);
- 3.) Responsibility SICAV, Švicarska (22,2 miliona KM);
- 4.) EBRD – Evropska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (21,2 miliona KM);
- 5.) ICO – Institut de Credito Oficial, Španija (20,5 miliona KM);
- 6.) DWM – Developing World Markets, SAD (18,8 milion KM);
- 7.) Razvojna banka Federacije BiH¹ (16,4 miliona KM);
- 8.) World Vision International, USA (13,6 milion KM);
- 9.) Triodos – Doen, Holandija (9,8 miliona KM).
- 10.) Mercy Corps, SAD (9,4 miliona KM);
- 11.) Oikokredit, Holandija (8,9 miliona KM);
- 12.) UniCredit Bank d.d. Mostar, BiH (8,5 miliona KM);
- 13.) Dexia, Švicarska (8,1 milion KM) i
- 14.) Sparkasse Bank d.d. Sarajevo, BiH (7,4 miliona KM).

Jedna MKF kod prvog kreditora ima izloženost 42%, a kod šestog čak 63%, a obzirom da se radi o velikoj koncentraciji u izvorima sredstava, isto predstavlja opasnost za ovu MKF, jer u slučaju povlačenja sredstava, njezina budućnost može biti značajno ugrožena.

¹ Sredstva su plasirana u okviru Projekta lokalnih inicijativa LIP I i LIP II koja su Odlukom Vlade Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br: 78/06 i 34/07) na upravljanje prenesena Razvojnoj banci Federacije BiH.

Grafikon 8. Izvori sredstava MKO na dan 30.09.2012. godine (u mil. KM)

Ostale obaveze iznose 21,7 miliona KM ili 4% ukupne pasive, a čine ih obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Ukupno 5 MKF ima procent ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

Vanbilansna evidencija iznosi 169,8 miliona KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (169,3 miliona KM) i komisioni poslovi (0,5 miliona KM koje imaju dvije MKF) i za 1% je veća od stanja sa 31.12.2011. godine.

3.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 30.09.2012. godine iznosi 161,6 miliona KM ili 32% ukupne pasive i veći je za 11,3 miliona KM ili 8% u odnosu na kraj 2011. godine. Kapital MKF iznosi 160,9 milion MKF ili 99,5%, a kapital jednog MKD 0,7 miliona KM ili 0,5%. Četiri MKF ima procent iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa.

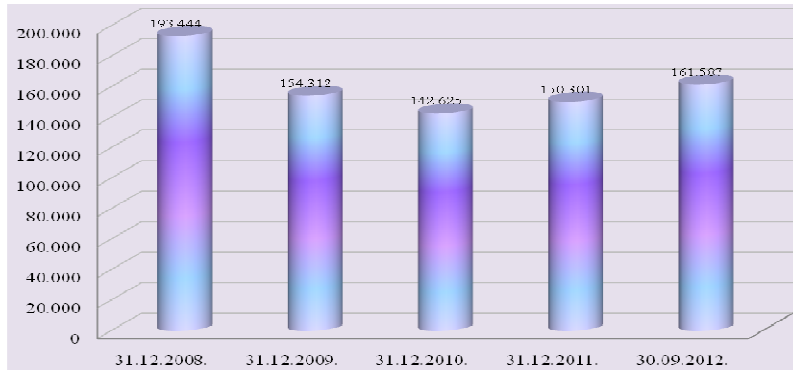
Tabela 5. Struktura kapitala MKO

u 000 KM

OPIS	31.12.2011. godine					30.09.2012. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	43.061	29	0	0	43.061	48.582	30	0	0	48.582	113
Osnovni kapital	10.157	7	600	82	10.757	8.732	5	600	83	9.332	87
Višak/manjak pr. nad ras.	93.411	62	0	0	93.411	100.656	63	0	0	100.656	108
Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	29	4	29	0	0	22	3	22	76
Zakonske rezerve	0	0	100	14	100	0	0	101	14	101	100
Ostale rezerve	2.942	2	0	0	2.942	2.894	2	0	0	2.894	98
UKUPNO KAPITAL	149.571	100	729	100	150.301	160.864	100	723	100	161.587	108

Posmatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 miliona KM, što u usporedbi sa stanjem na dan 30.09.2012. godine, predstavlja pad od 16%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti pao za čak 67%, odnosno 77%. Nivo kapitala sa krajem trećeg kvartala 2012. godine, predstavlja najveći zabilježeni nivo istog od kraja 2009. godine, zahvaljujući povećanom višku prihoda nad rashodima koje su ostvarile MKF.

Grafikon 9. Iznos kapitala MKO po godinama (u 000 KM)

U strukturi kapitala najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 100,6 miliona KM, te čini 63% ukupnog kapitala MKF i veći je za 7,2 miliona KM ili 8% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do 30.09.2012. godine ostvarile su 3 MKF, a višak prihoda nad rashodima 11 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Neraspoređena dobit i zakonske rezerve jednog MKD iznose 0,1 milion KM ili 17% ukupnog kapitala MKD, dok osnovni kapital MKD iznosi 0,6 miliona KM, odnosno 83%. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, i dalje ostvaruju samo 2 MKF, a 1 je MKD ostvarilo dobit od redovnog poslovanja, dok je 12 MKF ostvarilo manjak prihoda nad rashodima. Od tih 12 MKF, 9 ih je zahvaljujući vanrednim prihodima koji su veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju trećeg kvartala 2012. godine, ostvarilo pozitivan rezultat. Vanredni prihodi direktan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 48,6 miliona KM ili 30% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Donirani kapital u odnosu na kraj prethodne godine povećan je za 13%, i odnosi na povećanje doniranog kapitala kod tri MKF za koje je kontrolom utvrđeno da su o stanju istog pogrešno izvještavale Agenciju u prethodnim periodima. Osnovni kapital MKF na dan 30.09.2012. godine iznosi 8,7 miliona KM ili 5% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 3 MKF, iznose 3 miliona KM, ili 2% ukupnog kapitala MKF.

3.3. Kreditni portfolio

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 424,1 milion KM ili 84% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 422,7 miliona KM ili 99,6% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 1,4 miliona KM ili 0,4% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tabeli 6.

Tabela 6. Neto krediti

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2011. godine			30.09.2012. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kreditni	412.802	1.582	414.384	422.678	1.458	424.136	102
2.	Rezerve za kreditne gubitke	11.647	11	11.658	9.710	25	9.734	83
3.	Neto krediti (1.-2.)	401.155	1.572	402.727	412.968	1.433	414.402	103

Neto krediti iznose 414,4 miliona KM i za 3% su veći u odnosu na 31.12.2011. godine, dok su krediti na bruto osnovi veći za 2% u odnosu na kraj prethodne godine. Rezerve za kreditne gubitke iznose 9,7 miliona KM i manje su 17% u odnosu na 31.12.2011. godine. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfolio iznosi 2,3%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2011. godine, bilježi poboljšanje od 0,51 procentni poen.

Posmatrajući bruto portfolio MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 miliona KM, što u usporedbi sa stanjem na dan 30.09.2012. godine, predstavlja pad od čak 49%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfolija, kod kojih je isti pao za čak 75%, odnosno 79%.

Grafikon 10. Iznos bruto portfolija MKO po godinama (u 000 KM)

Tabela 7. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30.09.2012. godine

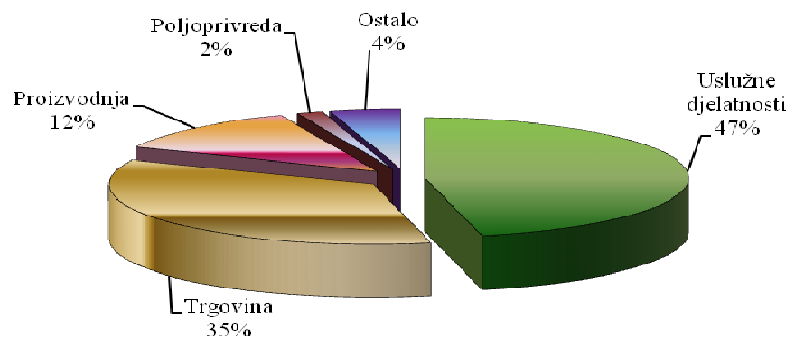
u 000 KM

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	1.290	3.496	46	4.832	47%
b.)	Trgovina	1.235	2.327	88	3.650	35%
c.)	Poljoprivreda	38	124	3	165	2%
d.)	Proizvodnja	506	775	11	1.292	12%
e.)	Ostalo	108	324	17	449	4%
	UKUPNO 1:	3.177	7.046	165	10.388	100%
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	8.358	90.336	1.165	99.859	24%
b.)	Trgovina	5.577	45.969	690	52.236	13%
c.)	Poljoprivreda	9.266	134.116	937	144.319	35%
d.)	Proizvodnja	1.448	21.490	248	23.186	5%
e.)	Stambene potrebe	3.105	46.543	283	49.931	12%
f.)	Ostalo	12.218	31.332	667	44.217	11%
	UKUPNO 2:	39.972	369.786	3.990	413.748	100%
	UKUPNO (1+2):	43.149	376.832	4.155	424.136	

Prema sektorskoj strukturi mikrokredita 10,4 miliona ili 2% od ukupnih kredita plasirano je pravnim licima, a 413,7 miliona KM ili 98% plasirano je fizičkim licima.

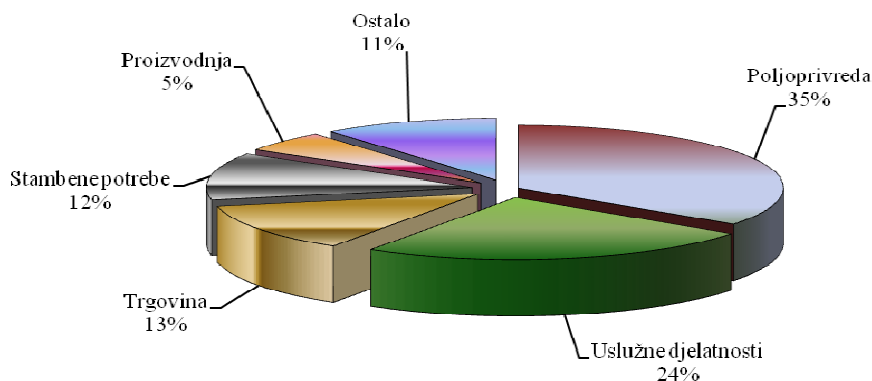
U ročnoj strukturi mikrokredita na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 47,3 miliona KM ili 11 %, a na dugoročne kredite 376,8 miliona KM ili 89%. Sama dospjela potraživanja iznose ukupno iznose 4,2 miliona KM ili 1% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite fizičkim licima.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih **pravnim licima**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 4,8 miliona KM ili 47%, odnosno trgovina 3,6 miliona KM ili 35%. Za proizvodnju dato je 1,3 miliona KM ili 12% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu dato 0,2 miliona KM ili 2%, a za ostale namjene 0,5 miliona KM ili 4%.

Grafikon 12. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita **fizičkim licima**, 144,3 miliona KM ili 35% plasirano je za poljoprivredu, zatim 99,8 miliona KM ili 24% za uslužne djelatnosti, za trgovinu je plasirano 52,2 miliona KM ili 13%, za stambene potrebe 50 miliona KM ili 12%, za proizvodnju 23,2 miliona KM ili 5%, te za ostalo 44,2 miliona KM ili 11%.

Na osnovu analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede i uslužnih djelatnosti, te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, procent kredita koji se daju za uslužne djelatnosti, trgovinu i poljoprivredu fizičkim osobama u porastu je, dok su krediti dati za stambene potrebe i ostale namjene u padu, što znači da je fokus sektora usmjeren na podršku mikropoduzetništva.

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja.

Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30.09.2012. godine vide se iz slijedeće tabele:

Tabela 8. Izvještaj o visini i načinu formiranja rezervi za kreditne gubitke na dan 30.09.2012. godine

u 000 KM

Rb.	Dani kašnjenja	Stope rezervisanja	Iznos kredita	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
				Stopa rezervisanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8=(4x3)/100	9=(5x6)/100	10=(7x3)/100	11=(8+9+10)
1.	0	0%	398.841	0%	37	267	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	6.177	2%	125	0	124	2	0	126
3.	16 – 30	15%	9.028	100%	166	0	1.354	166	0	1.520
4.	31 – 60	50%	3.310	100%	176	0	1.655	176	0	1.831
5.	61 – 90	80%	1.960	100%	147	0	1.568	147	0	1.715
6.	91 – 180	100%	4.820	100%	693	0	5.034	697	0	5.730
UKUPNO			424.136		1.343	267	9.734	1.188	0	10.922

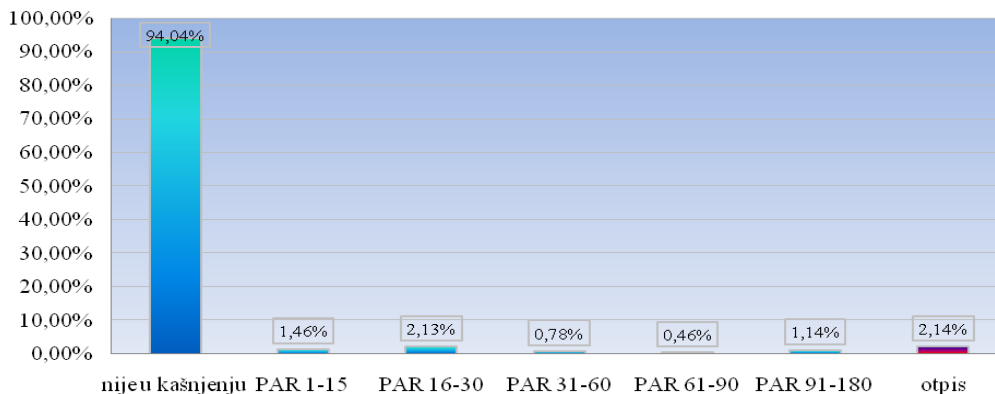
7.	preko 180	Otpis	9.074	100%	2.809					
----	-----------	-------	--------------	------	--------------	--	--	--	--	--

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu 25,3 miliona KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana na kraju trećeg kvartala 2012. godini iznosila je 5,96% i bilježi smanjenje u odnosu na kraj prethodne godine (za 0,13 procentnih poena).

Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 1,3 miliona KM.

Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 11 miliona KM i u odnosu na 31.12.2011. godine, manje su za 16%, dok je otpis za devet mjeseci tekuće godine iznosio 9,1 milion KM po glavnici i 2,8 miliona KM po kamati.

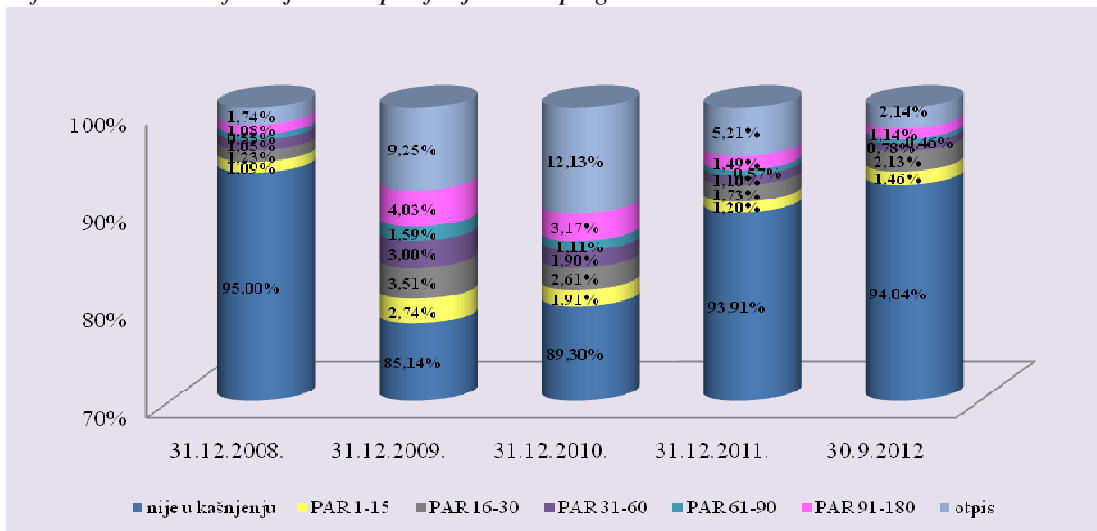
Grafikon 13. Kvalitet portfolija MKO na dan 30.09.2012. godine

U poređenju s krajem prethodne godine, uz blagi rast mikrokreditnog portfolija, mikrokreditni sektor na dan 30.09.2012. godine iskazuje i poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija.

Poboljšanje kvalitete aktivnog portfolija iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 2,81%, koliko je iznosila na 31.12.2011. godine, na 2,30%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je smanjen sa 3,16% na 2,38%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 15 MKO, 5 MKF ne zadovoljava standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja bilježi također smanjenje, te je sa 6,09% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 5,96%. U devet mjeseci 2012. godini MKO su otpisale 9,1 milion KM glavnice, odnosno 2,14% ukupnih bruto kredita.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

Negativan utjecaj i posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sektor, posebno su izraženi kod poslovanja MKO kroz segment kreditiranja i kvalitet kreditnog portfolija. Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja iz ranijeg perioda, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza, došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante.

S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci, Agencija je od 31.12.2009. godine propisala novi izvještajni obrazac OKJ - otplata kredita na teret jemaca.

Prema izvještajima MKO u Federaciji BiH sa 30.09.2012. godine, 6.578 jemaca otplatilo je 3,2 miliona KM od ukupno odobrenih kredita koje otplaćuju jemci u iznosu od 37,8 miliona KM (5.954 kreditnih partija), što je za 23% manje jemaca koji otplaćuju tuđe kredite u poređenju sa 31.12.2011. godine (4,2 miliona KM, otplatilo je 8.553 jemca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita koje otplaćuju jemci bio 45,6 miliona KM – 7.805 kreditnih partija). Značajno smanjenje broja jemaca koji otplaćuju tuđe kredite za skoro četvrtinu, rezultat je pogrešnog iskazivanja podataka kod pojedinih MKO u prethodnim periodima.

Od ukupnog broja kreditnih partija, 2,82% kreditnih partija otplaćuju jemci, i u odnosu na kraj 2011. godine, učešće kreditnih partija koje otplaćuju jemci u ukupnom broju kreditnih partija u neznatnom je padu, za 0,8 procentnih poena. Od 15 MKO, jedna MKF nema evidentiranih otplata na teret jemaca, dok je kod dvije MKF zabilježeno najveće učešće kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na ukupan broj kreditnih partija (11,32% i 10,42%).²

Stanje preostalog duga po kreditima koje otplaćuju jemci sa 30.09.2012. godine iznosi 10,9 miliona KM, što čini 2,57% bruto kredita MKO i u odnosu na 31.12.2011. godine, udio preostalog duga u bruto portfoliju manji je za 0,3 procentna poena. (31.12.2011. godine stanje preostalog duga po kreditima koje su otplaćivali jemci iznosilo je: 11,9 miliona KM u odnosu na 414,4 miliona KM bruto portfolija).

Prema izvještajima MKO, a u skladu s Odlukom o uvjetima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10), u periodu od 01.07.-30.09.2012. godine, klijenti MKO podnijeli su ukupno 94 prigovora, i svi su se odnosili na prigovore prema MKF. Od 14 MKF sa dozvolom za rad Agencije, za 8 nema evidentiranih prigovora, kao ni za jedno MKD.

Najveći broj prigovora, po osnovu prigovora, odnosi se na obračun kamate, ukupno 44 prigovora, zatim iz kategorije „ostalo“, kojih je ukupno 38 prigovora, po osnovu promjene uvjeta kreditiranja, ukupno 8 prigovora, te po osnovu naknada po kreditnim poslovima, ukupno 4 prigovora. Sudužnici/jemci, uputili su 48, klijenti 27, te ostale zainteresirane strane 19 prigovora. MKF su pozitivno riješile 29 prigovora, negativno 23 prigovora, dok su 42 prigovora u procesu obrade ili izjašnjenja.

² Napomena: Jedna je MKF dostavila nepotpun izvještaj sa stanjem na 30.09.2012. godine, pa je za ovu MKF unesen podatak o ukupnom broju aktivnih kreditnih partija iz prethodnog kvartala.

3.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12).

U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realizovanja ugovora o kreditu.

Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Tabela 9. Prosječne ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za III kvartal 2012. godine – po proizvodima

Rb.	OPIS	Ponderisana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderisana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:		
1.1.	Uslužne djelatnosti	26,63%	34,52%
1.2.	Trgovinu	25,23%	32,71%
1.3.	Poljoprivredu	25,00%	33,00%
1.4.	Proizvodnju	24,58%	30,52%
1.5.	Stambene potrebe	21,15%	27,58%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	27,56%	36,44%
1.7.	Ostalo	26,30%	35,41%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:		
2.1.	Uslužne djelatnosti	28,38%	33,70%
2.2.	Trgovinu	28,81%	33,93%
2.3.	Poljoprivredu	21,88%	25,48%
2.4.	Proizvodnju	24,65%	28,48%
2.5.	Stambene potrebe	21,52%	25,01%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	28,25%	36,03%
2.7.	Ostalo	26,70%	32,43%

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 21,15 % za stambene potrebe do 27,56 % za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 27,58 % za stambene potrebe do 36,44 % za nenamjenske kredite.

Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 21,52 % za stambene potrebe do 28,81 % za trgovinu, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 25,01 % za stambene potrebe do 36,03 % za nenamjenske kredite.

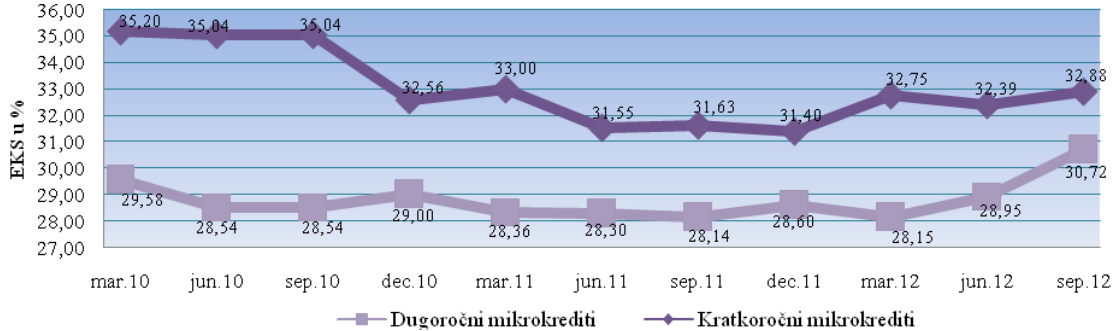
Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za stambene potrebe, dok su najskuplji nenamjenski, odnosno krediti za osnovne potrebe.

Prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne i dugoročne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u Tabeli 10.

Tabela 10. Prosječne efektivne kamatne stope (EKS) na mikrokredite po kvartalima

PROSJEČNA EKS u % na	2010.				2011.				2012.		
	31.03.	30.06.	30.09.	31.12.	31.03.	30.06.	30.09.	31.12.	31.03.	30.06.	30.09.
Kratkoročne mikrokredite	35,20	35,04	35,04	32,56	33,00	31,55	31,63	31,40	32,75	32,39	32,88
Dugoročne mikrokredite	29,58	28,54	28,54	29,00	28,36	28,30	28,14	28,60	28,15	28,95	30,72

Grafikon 15. Trend kretanja prosječnih efektivnih kamatnih stopa na mikrokredite po kvartalima (u %)

Na kraju trećeg kvartala 2012. godine, prosječne efektivne kamatne stope u mikro kreditnom sektoru na dugoročne kredite, u odnosu na 31.12.2011. godine, bilježe značajan porast (2,12 procentnih poena), dok su prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite također u porastu (1,48 procentnih poena).

U cilju povećanja transparentnog kreditiranja i zaštite potrošača-klijenta mikro kreditnih organizacija, Agencija je spriječila iskazivanje kamatnih stopa na mjesečnoj osnovi čak i kada se iskazuju efektivne kamatne stope na kredite, kako se klijenti MKO ne bi doveli u zabludu.

Agencija očekuje da će primjena gore navedenog propisa rezultirati dodatnim smanjenjem kamatnih stopa kod mikro kreditnih organizacija obzirom da će klijenti biti bolje informisani o jedinstveno iskazanim kamatnim stopama na mikrokredite kako u sredstvima javnog informisanja, reklamnim oglašavanjima, tako i u ugovorima o kreditu.

Obzirom da je jedna MKF u trećem kvartalu plasirala 32% kredita od ukupnog kvartalnog plasmana sektora po prosječnoj efektivnoj kamatnoj stopi na ukupne kredite od preko 37%, podaci ove MKF značajno utječu na prosjek kamatnih stopa u mikro kreditnom sistemu.

3.5. Bilans uspjeha

Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tabeli 11.

Tabela 11. Bilans uspjeha MKO

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.09.2011. g.				Za period 01.01. - 30.09.2012. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI PO KAMATAMA I SLIČNI PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	68.786	248	69.034	92	66.309	280	66.589	89	96
1.2.	Operativni prihodi	6.140	44	6.184	8	8.094	41	8.135	11	132
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	74.926	292	75.218	100	74.403	321	74.724	100	99
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i sl. rashodi	17.082	50	17.132	22	14.554	58	14.612	19	85
3.2.	Operativni rashodi	50.379	231	50.610	65	53.438	234	53.672	70	106
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	10.219	5	10.224	13	8.310	25	8.335	11	82
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	77.680	286	77.966	100	76.302	316	76.619	100	98
5.	VANREDNI PRIHODI	11.176	33	11.209		13.704	19	13.723		122
6.	VANREDNI RASHODI	738	0	738		985	1	986		134
7.	UKUPNO PRIHODI -RASHODI (2+5-4-6)	7.684	39	7.723		10.820	22	10.842		140
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	7.684		7.684		10.820		10.820		141
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		39	39			22	22		
10.	POREZI		4	4			2	2		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		35	35			20	20		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			7.719				10.840		

Ukupni prihodi MKO za period 01.01. - 30.09.2012. godine iznose 74,7 miliona KM, od čega se 74,4 miliona KM ili 99,6% odnosi na prihode MKF, a 0,3 miliona KM ili 0,4% na prihode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupni prihodi su manji za 0,5 miliona KM ili 1%.

Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 66,6 miliona KM ili 89% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 2,4 miliona KM ili 4%, dok operativni prihodi iznose 8,1 milion KM ili 11% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 1,9 miliona KM, odnosno za 32%.

Ukupni rashodi iznose 76,6 miliona KM od kojih se 76,3 miliona ili 99,6% odnosi na rashode MKF, a 0,3 miliona KM ili 0,4% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi su manji za 1,3 miliona KM ili 2%.

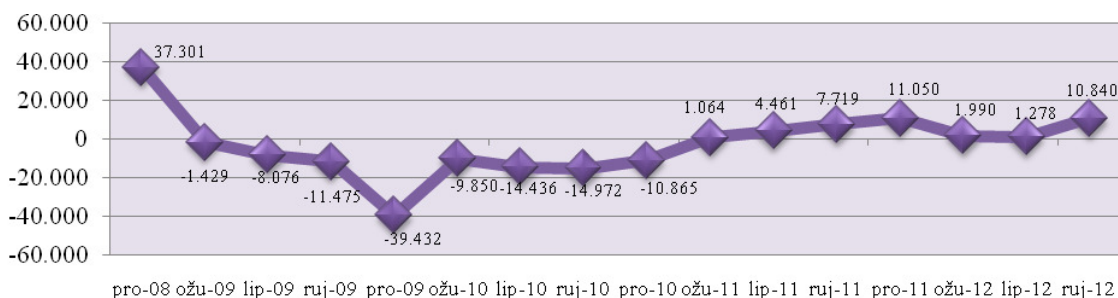
U strukturi rashoda, 14,6 miliona KM ili 19% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 2,5 miliona KM ili 15%. Operativni rashodi iznose 53,7 miliona KM ili 70% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 3,1 milion KM ili 6%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 29,6 miliona KM

(01.01.-30.09.2011.: 27,9 miliona KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 12,6 miliona KM (01.01.-30.09.2011.: 13,2 miliona KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 11,5 miliona KM (01.01.-30.09.2011.: 9,5 miliona KM). Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 8,3 miliona KM ili 11% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 1,9 miliona KM ili 18%.

Vanredni prihodi MKO ostvareni u periodu od 01.01. do 30.09.2012. godine iznose 13,7 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 2,5 miliona KM, odnosno za 22%. Preko 90% vanrednih prihoda, odnosi se na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Vanredni rashodi MKO ostvareni u devet mjeseci 2012. godine iznose 986 hiljada KM, i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 248 hiljada KM odnosno za 34%.

Za period 01.01.-30.09.2012. godine, neto dobit jednog MKD iznosila je 20 hiljada KM (01.01. – 30.09.2011.: 35 hiljada KM). U ovom periodu MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 10.820 hiljada KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7.684 hiljade KM. U periodu 01.01. – 30.09.2012. godine, od ukupno 14 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 3 MKF i to u ukupnom iznosu od 81 hiljadu KM, a višak prihoda nad rashodima ostvarilo je 11 MKF u ukupnom iznosu od 10.901 hiljadu KM.

Grafikon 16. Ukupan finansijski rezultat MKO po kvartalima (u 000 KM)

Na nivou mikro kreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 10.840 hiljada KM, što je za 3.121 hiljadu KM ili 40% više u odnosu na isti period prethodne godine.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvještaje MKO sa 30.09.2012.godine možemo konstatovati slijedeće:

- MKO sa 30.09.2012. godine zapošljavaju ukupno 1.549 radnika što je za 40 radnika ili 3% više u odnosu na 31.12.2011. godine;
- Bilansna suma MKO sa 30.09.2012. godine iznosi 503,7 miliona KM, od čega se na MKF odnosi 502,2 miliona KM ili 99,7%, a na MKD 1,5 miliona KM ili 0,3% od ukupnog bilansa MKO;
- Bilansna suma MKO na kraju trećeg kvartala 2012. godine bila je veća za 1,2 miliona KM ili 0,2% u odnosu na stanje sa 31.12.2011. godine;
- Ukupni bruto krediti MKO sa 30.09.2012. godine iznose 424,1 milion KM i čine 84% ukupne aktive MKO, dok neto krediti iznose 414,4 miliona KM. Krediti na bruto osnovi veći su za 2% u odnosu na stanje sa 31.12.2011. godine;
- Osnovni izvor sredstava MKO su obaveze po uzetim kreditima koje na dan 30.09.2012. godine iznose 320,4 miliona KM ili 64% ukupne pasive MKO i manje su za 4% u odnosu na stanje sa 31.12.2011. godine;
- Ukupni kapital MKO na dan 30.09.2012. godine iznosi 161,6 miliona KM ili 32% ukupne pasive MKO koji je veći za 8% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega kapital MKF iznosi 160,9 miliona KM, a kapital jednog MKD 0,7 miliona KM. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 100,6 miliona KM koji čini 63% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji iznosi 48,6 miliona KM ili 30% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Osnovni kapital i ostale rezerve MKF iznose 11,7 miliona KM, odnosno 7% ukupnog kapitala MKF. Neraspoređena dobit i zakonske rezerve jednog MKD iznose 0,1 milion KM ili 17% ukupnog kapitala MKD, dok osnovni kapital MKD iznosi 600 hiljada KM ili 83% ukupnog kapitala MKD;
- U periodu 01.01. - 30.09.2012. godine, 11 MKF ostvarilo je višak prihoda nad rashodima u iznosu od 10.901 hiljadu KM, dok su manjak prihoda nad rashodima ostvarile 3 MKF u iznosu od 81 hiljadu KM, što znači da su MKF sa 30.09.2012. godine poslovale s viškom prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 10.820 hiljada KM. Jedno MKD je u periodu 01.01.-30.09.2012. godine ostvarilo neto dobit u iznosu od 20 hiljada KM, što znači da je na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 10.840 hiljada KM, što je za 40% više u odnosu na isti period prethodne godine.

U narednom periodu MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stepen otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost uposlenih u MKO;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja uključujući i plaće i bonuse menadžmentu, kao i troškove reprezentacije koji se finansiraju iz sredstava fondacija odnosno koji se direktno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Uspostavljanju interne revizije, u potpunosti neovisne od menadžmenta MKO koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvještavati upravni odbor;
- Odobravanju politike utvrđivanja cijena na mikrokredite;

- Menadžment MKO, posebno MKF treba raditi na reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni principa domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni principa dobrih korporativnih praksi;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikro kredite;
- Punoj primjeni člana 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikro kredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Poboljšanju sistema internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni principa odgovornog kreditiranja;
- Obaveznoj razmjeni informacija na nivou sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta, te
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja.

Broj: U.O.- 45-3/12
Sarajevo, 06.12.2012.godine

PRILOZI

Prilog 1.	Osnovni podaci o MKO
Prilog 2.	Bilans stanja MKF
Prilog 3.	Bilans stanja MKD
Prilog 4.	Bilans uspjeha MKF
Prilog 5.	Bilans uspjeha MKD
Prilog 6.	Pregled doniranog kapitala MKF

Prilog 1.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30.09.2012. godine		
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposlenih
1.	MKD "ADRIA mikro" d.o.o. Mostar	ul. Kneza Višeslava 14 88 000 MOSTAR	Sena Martina Topić	036/ 348-891, 348-890 fax	adria.mikro@tel.net.ba	1.590	723	7
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-370, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	103.052	38.989	272
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	10.864	10.502	48
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Nusret Čaušević	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	64.674	5.460	192
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Iso Abinun	033/ 205-737 tel/fax	iso@melaha.ba	990	247	3
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	30.366	15.899	141
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	15.876	4.445	97
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	3.589	3.044	21
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	112.067	43.963	278
10.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	122.518	22.394	283
11.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.738	1.441	9
12.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	440	275	4
13.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 51 71 000 SARAJEVO	Zoran Dučić	033/ 278-020, 278-032 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	32.137	11.306	147
14.	MKF "VORTT-INVEST" Sarajevo	ul. Azize Šaćirbegović 128 71 000 SARAJEVO	Mustafa Kapić	033/720-949, 720-941 fax	vorttdoo@yahoo.com	204	127	2
15.	MKF "ŽENE ZA ŽENE International" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 130 71 000 SARAJEVO	Seida Sarić	033/ 770-010, 770-012 fax	general@zenezazene.ba www.womenforwomen.org	3.682	2.772	45
UKUPNO						503.787	161.587	1.549

Prilog 2.

BILANS STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2011. godine	%	30.09.2012. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	28.973	6	28.937	6	100
1a)	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	20.935	4	24.283	5	116
1b)	Kamatonski računi depozita	8.038	2	4.654	1	58
2.	Plasmani bankama	14.975	3	3.140	1	21
3.	Kreditni	412.802		422.678		102
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	11.647		9.710		83
3b)	Neto krediti (3-3a)	401.155	80	412.968	82	103
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	47.838	10	47.626	9	100
5.	Dugoročne investicije	15	0	15	0	100
6.	Ostala aktiva	9.048	2	10.696	2	118
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	1.398		1.186		85
8.	UKUPNO AKTIVA	500.606	100	502.197	100	100
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	82.347	16	75.716	15	92
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	248.634	50	243.915	49	98
11.	Ostale obaveze	20.054	4	21.701	4	108
12.	UKUPNO OBAVEZE	351.035	70	341.332	68	97
13.	Donirani kapital	43.061		48.582		113
14.	Osnovni kapital	10.157		8.732		86
15.	Višak prihoda nad rashodima	114.647		125.427		109
15a)	za prethodne godine	102.577		114.517		112
15b)	za tekuću godinu	12.070		10.910		90
16.	Manjak prihoda nad rashodima	21.236		24.771		117
16a)	za prethodne godine	20.330		24.690		0
16b)	za tekuću godinu	906		81		9
17.	Ostale rezerve	2.942		2.894		98
18.	UKUPNO KAPITAL	149.571	30	160.864	32	108
19.	UKUPNO PASIVA	500.606	100	502.197	100	100
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	167.674		169.355		101
	- komisioni poslovi	548		455		83

Prilog 3.

BILANS STANJA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2011. godine	%	30.09.2012. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	270	14	33	2	12
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	270	14	33	2	12
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	0
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	0
3.	Kredit	1.582		1.458		92
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	11		25		237
3b)	Neto krediti (3-3a)	1.572	80	1.433	90	91
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	75	4	91	6	121
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	0
6.	Ostala aktiva	57	3	35	2	0
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	2		2		0
8.	UKUPNO AKTIVA	1.973	100	1.590	100	81
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	723	37	350	22	48
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	452	23	451	28	
11.	Ostale obaveze	69	3	66	4	96
12.	UKUPNO OBAVEZE	1.244	63	868	55	70
13.	Donirani kapital	0		0		0
14.	Osnovni kapital	600		600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		0
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	29		22		76
16a)	prethodnih godina	0		0		0
16b)	tekuće godine	29		22		76
17.	Zakonske rezerve	100		101		
18.	Ostale rezerve	0		0		0
19.	UKUPNO KAPITAL	729	37	723	45	99
20.	UKUPNO PASIVA	1.973	100	1.590	100	81
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	60		55		91
	- komisioni poslovi	0		0		0

Prilog 4.

BILANS USPJEHA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.09.2011. g.	%	Za period 01.01. - 30.09.2012. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	40	0	71	0	177
1.2.	Kamate na plasmane bankama	963	1	203	0	21
1.3.	Kamate na kredite	67.157	98	65.385	99	97
1.4.	Ostali finansijski prihod	626	1	651	1	104
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	68.786	100	66.309	100	96
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	16.598	97	13.884	95	84
2.2.	Ostali finansijski rashodi	484	3	670	5	138
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	17.082	100	14.554	100	85
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	51.704		51.755		100
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	5.592	91	7.212	89	129
4.2.	Ostali operativni prihodi	548	9	882	11	161
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	6.140	100	8.094	100	132
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	27.825	55	29.447	55	106
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	13.119	26	12.564	24	96
5.3.	Ostali operativni troškovi	9.435	19	11.427	21	121
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	50.379	100	53.438	100	106
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	10.218		8.310		81
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-2.753		-1.899		69
8.	Vanredni prihodi	11.176		13.704		123
9.	Vanredni rashodi	739		985		133
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	7.684		10.820		141

Prilog 5.

BILANS USPJEHA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 30.09.2011. g.	%	Za period 01.01. - 30.09.2012. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	246	99	278	99	113
1.4.	Ostali finansijski prihod	2	1	2	1	111
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	248	100	280	100	113
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	49	96	53	92	108
2.2.	Ostali finansijski rashodi	2	4	5	8	242
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	51	100	58	100	114
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	197		222		113
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	18	41	41	100	227
4.2.	Ostali operativni prihodi	26	59	0	0	0
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	44	100	41	100	93
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	87	38	142	61	163
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	75	32	60	25	80
5.3.	Ostali operativni troškovi	69	30	32	14	47
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	231	100	234	100	101
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	5		25		500
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	5		4		86
8.	Vanredni prihodi	34		19		55
9.	Vanredni rashodi	0		1		n/a
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	39		22		56
11.	POREZ	4		2		55
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	35		20		56

Prilog 6.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 30.09.2012. godine

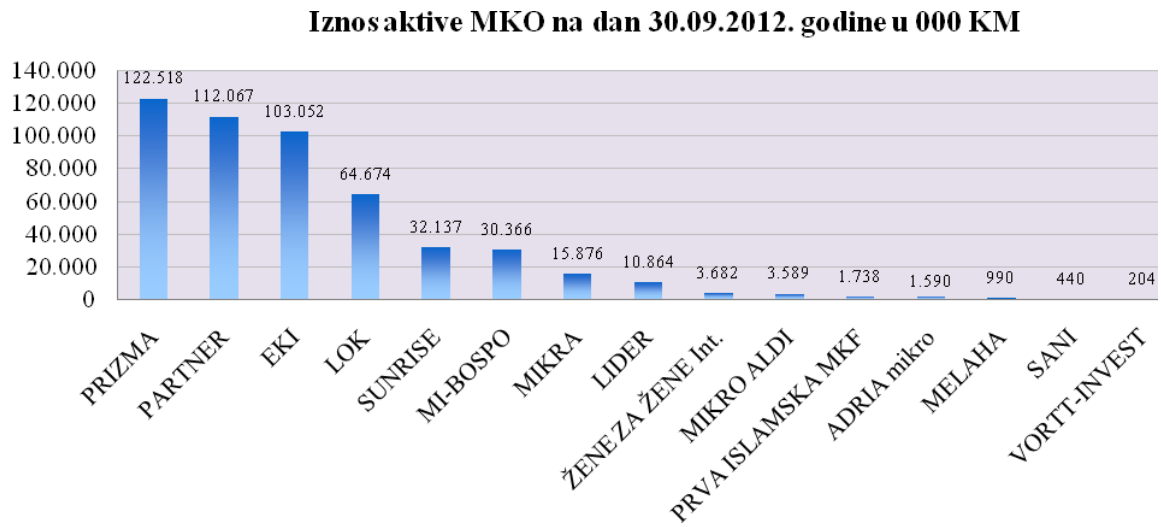
u 000 KM

Rb	Naziv donatora	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	PRVA ISLAMSKA MKF Sarajevo	MKF SUNRISE Sarajevo	MKF ŽENE ZA ŽENE Sarajevo	UKUPNO
	Donacije za kreditni fond	5.246	5.891	3.366	4.070	804	6.828	7.490	3.460	1.942	2.259	41.357
1.	USAID	3.046					3.046	3.046			543	9.681
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
3.	UNHCR			479		200	1.229	992		614	450	3.964
4.	CRS				4.070							4.070
5.	LIP (sredstva Vlade FBiH)			947			675			1.214		2.836
6.	PRM/USA State Department							2.006			577	2.583
7.	UNDP	1.932					59	672				2.663
8.	UMCOR			377			317	774			637	2.105
9.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo								3.460			3.460
10.	Women's World Banking			1.034								1.034
11.	IRC			383			805					1.188
12.	Mercy Corps						697					697
13.	OXSfam					500						500
14.	USDA Know-How Project	237										237
15.	Church World Service			146								146
16.	Udruga građana "ALDI"					104						104
17.	DK spajanje s "LORI" Orašje									98		98
18.	Women for Women Int.										52	52
19.	CRIC	31										31
20.	SOLIDARITES									16		16
	Donacije za osnovna sredstva	8	0	0	65	0	228	61	0	10	0	373
21.	Mercy Corps						228					228
22.	CRS				65							65
23.	ICMC							53				53
24.	SOLIDARITES									10		10
25.	WORLD Vision Int.	8										8
26.	PHARE							8				8
	Donacije za operativne troškove	2.039	870	351	0	0	1.588	3.087	25	709	0	8.669
27.	SIDA Housing	1.828										5.891
28.	IFC	104										5.891
29.	PRM							2.047				2.047
30.	UNHCR						129	840				969
31.	LIP (sredstva Vlade FBiH)						201			709		910
32.	CHF		870									870
33.	Mercy Corps						725					725
34.	CGAP						45	150				195
35.	EBRD	105										105
36.	WORLD BANK						65					65
37.	USAID			351			304					655
38.	MFC						12	34				46
39.	UNDP						43					43
40.	ADA ASBL (RATING)						21					21
41.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo								25			25
42.	Ostalo	2					44	17				62
	UKUPNO DONIRANI KAPITAL	7.293	6.761	3.717	4.135	804	8.644	10.639	3.485	2.661	2.259	50.399

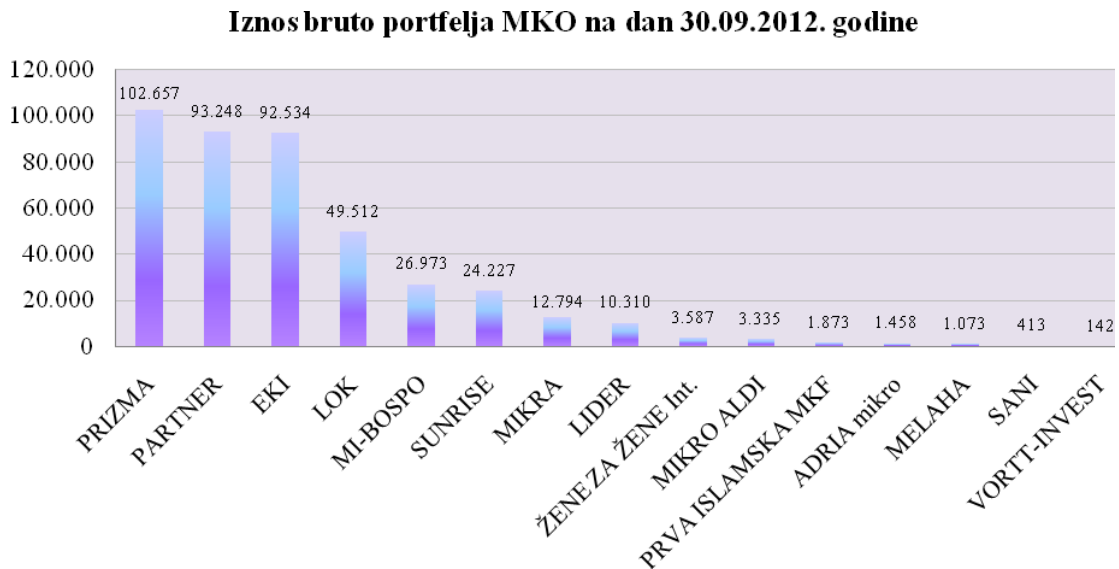
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 30.09.2012. godine u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfolija MKO na dan 30.09.2012. godine u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos kapitala MKO na dan 30.09.2012. godine u 000 KM
- Grafikon 4. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za period 01.01.- 30.09.2012. godine u 000 KM
- Grafikon 5. Prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite prema izvještajima MKO u III kvartalu 2012. godine
- Grafikon 6. Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u III kvartalu 2012. godine
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 30.09.2012. godine
- Grafikon 8. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.09.2012. godine
- Grafikon 9. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 30.09.2012. godine
- Grafikon 10. Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2012. godine

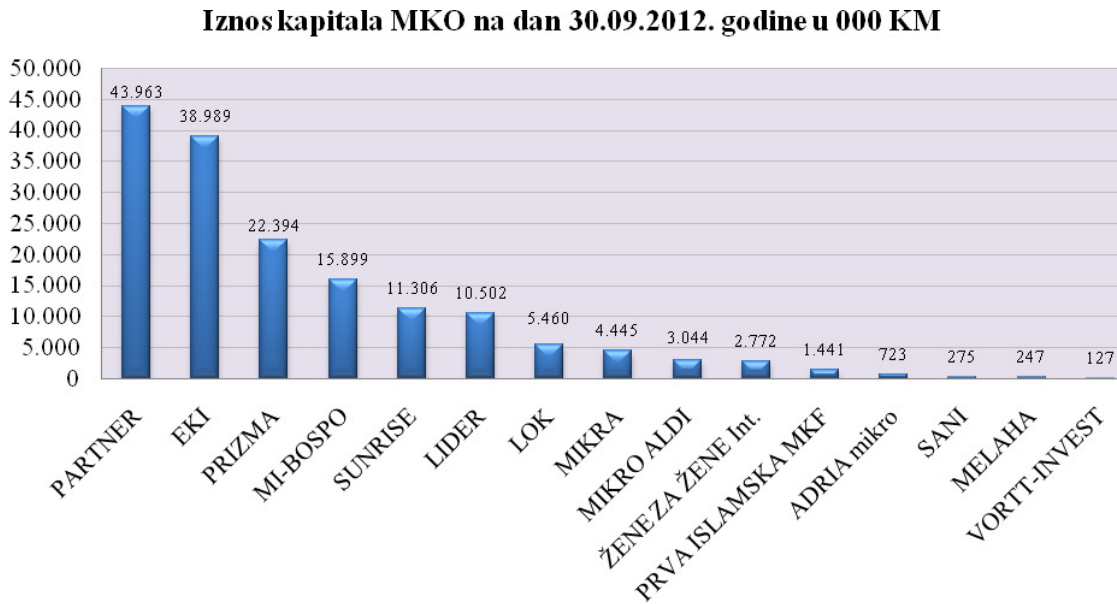
Grafikon 1.

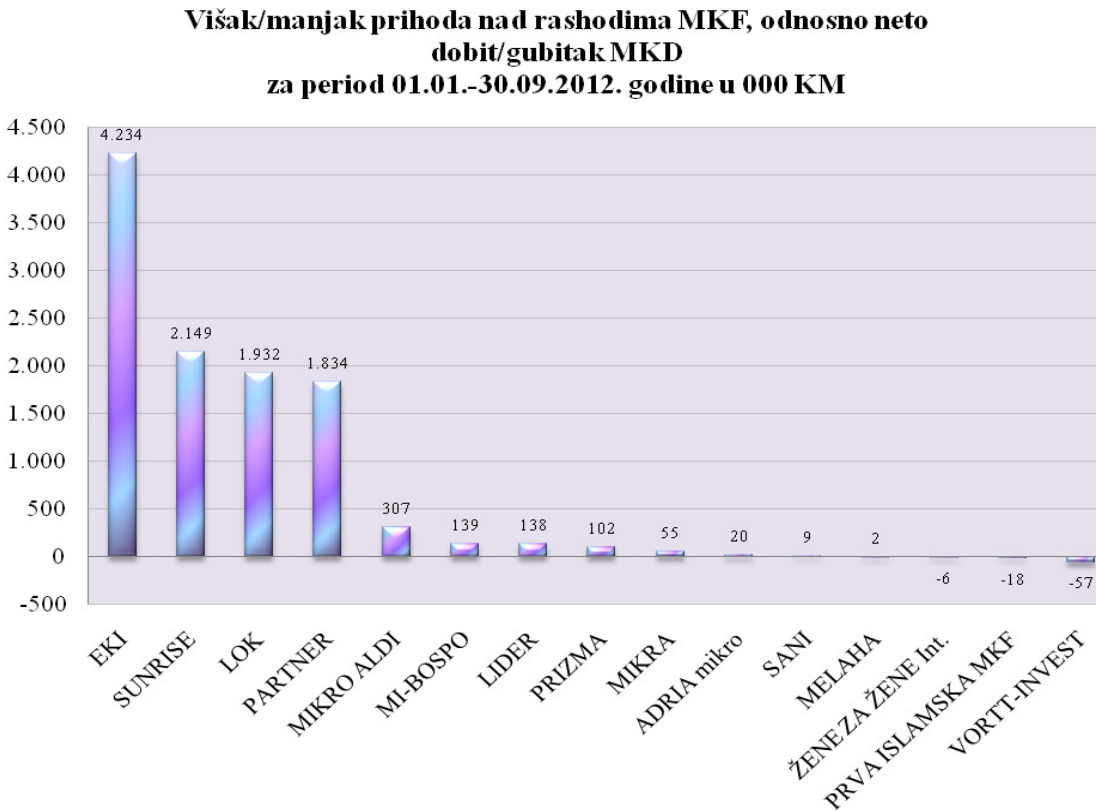
Grafikon 2.

Grafikon 3.

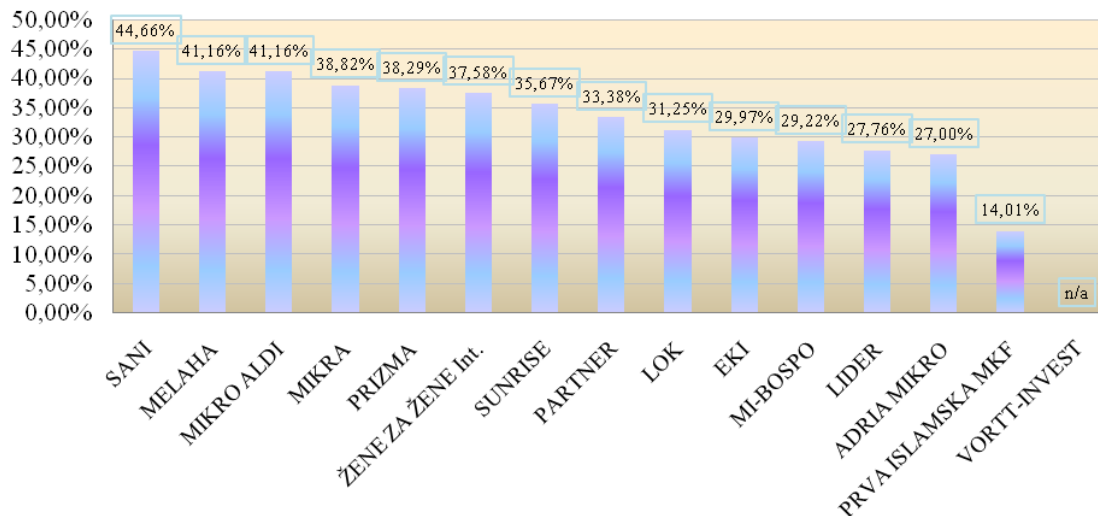

Grafikon 4.

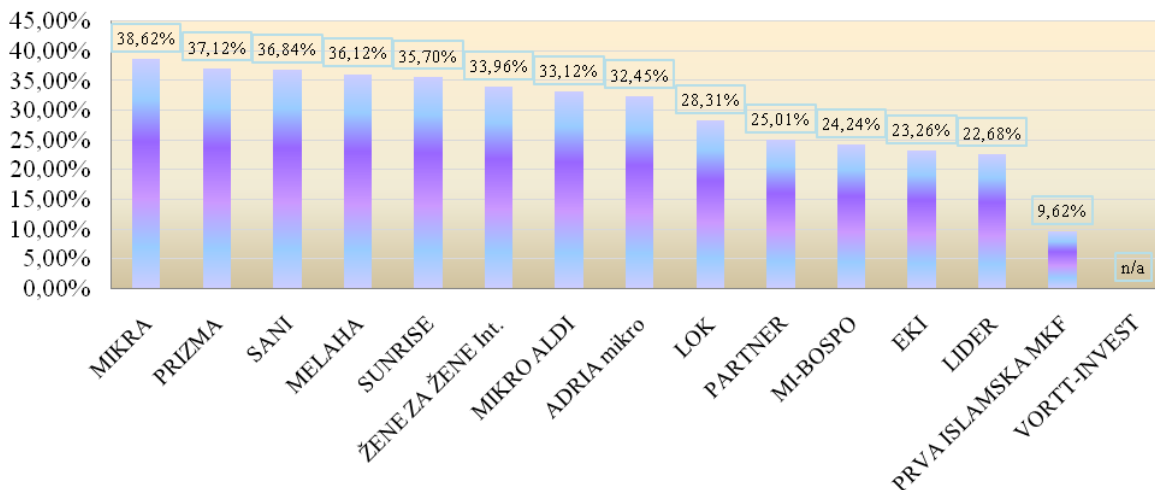
Grafikon 5.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u III kvartalu 2012. godine**

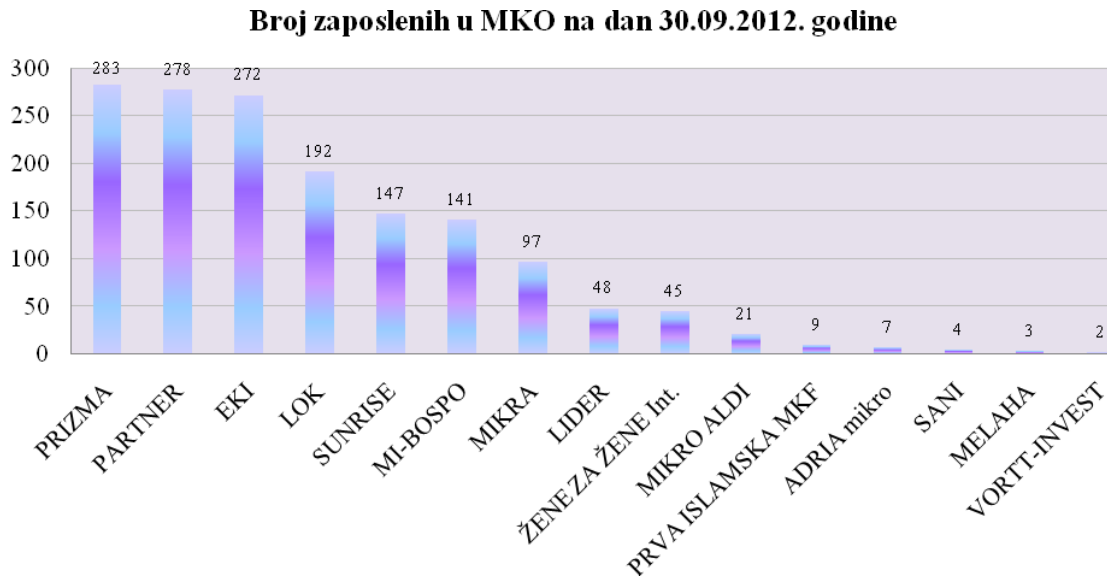

Grafikon 6.

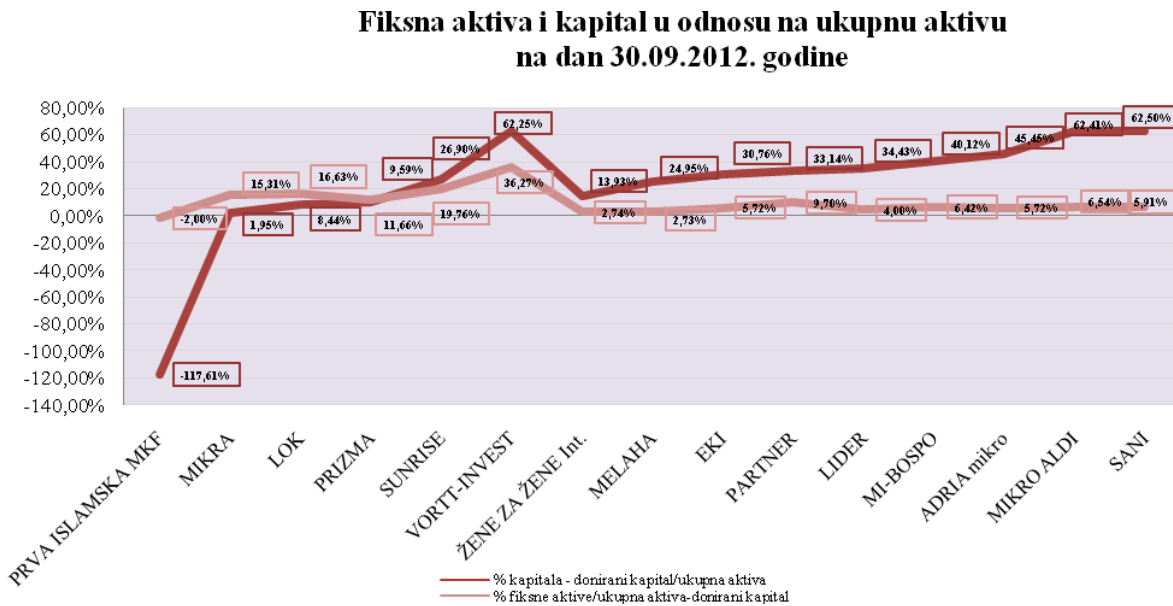
**Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite
prema izvještajima MKO u III kvartalu 2012. godine**

Grafikon 7.

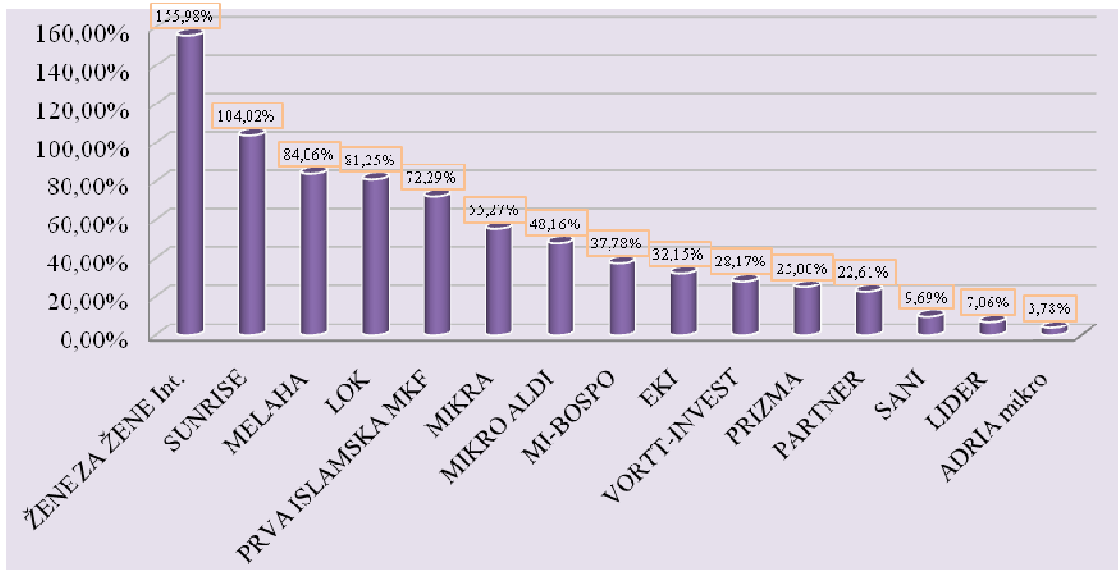

Grafikon 8.

Grafikon 9.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 30.09.2012. godine

Grafikon 10.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2012. godine

